

3. Мирось В.В. Пути повышения мясной продуктивности кроликов в условиях колхозно-совхозных ферм: Дис... д-ра с.х. наук: 06.02.03 /Харьков:Институт животноводства. – 1981. – 362 с.

4. Меркушин В.В. Прижиттєва оцінка м'ясних якостей молодняка кролів //Методики досліджень у тваринництві. – К.: Урожай. - 1970. – С.36-41.

5. Лучин І.С., Петричко А.О., Дармограй Л.М. Відгодівельні особливості молодняка кролів, отриманих від поєднання порід фландр і шиншила //Сільський господар.- ЛНАВМ ім. С.З.Гжицького, 2003.- № 9-10.

Проведено прижиттєве изучение мясных качеств молодняка кролей пород: белый великан, шиншилла, фландр и их сочетаний с использованием разработанного показателя комплексной оценки (ПКО).

This article evaluates the lifetime young rabbit stock meat quality at concerns such breeds as White giant, Chincgilla, Flands and their matings with complex estimation index utilization.

УДК 636.1.084.1

ПОВЕДІНКА ЛОШАТ ЧИСТОКРОВНОЇ ВЕРХОВОЇ ПОРОДИ У ПЕРШУ ДОБУ ПІСЛЯ ВІДЛУЧЕННЯ

В.В.Мирось, Т.О.Ковальова

Інститут тваринництва УААН

У статті наведені результати вивчення поведінки молодняка коней у першу добу після відлучення від матерів при застосуванні різних систем виховання їх на протязі підсисного періоду

лошата, підсисний період, відлучення, етологія, хронометраж

Технологія вирощування молодняка коней верхових порід, що використовується на даний час у кінних заводах України, не містить у собі заходів підготовки лошат до відлучення, заїздки та індивідуального тренінгу. При переведенні до тренувальних відділень цей молодняк, не привчений до недоуздки, не вміє ходити поряд з людиною на повідку, не підкоряється вимогам конюха, а при спробі вдягнути вуздечку, сідло та при виведенні з денника проявляє боязкість або агресивність, тобто практично знаходиться у напівдикому стані.

Метою нашої роботи було розробити оптимальну систему індивідуальної роботи з лошатами чистокровної верхової породи, яка б давала змогу підготувати їх до відлучення та заїздки з урахуванням можливостей її впровадження до існуючої на даний час технології вирощування у кінних заводах України. Для здійснення поставленої мети необхідно була перевірка впливу окремих технологічних прийомів виховання лошат у підсисний період на їх поведінку при відлученні від матерів, як в один з критичних періодів у житті цих тварин.

У своїх дослідженнях закономірностей формування типологічних особливостей ВНД коней Паршутін Г.В. та Рум'янцева О.Ю.[5] називають

відлучення від матерів найбільш сприятливим періодом для визначення властивостей нервової системи молодняку. На думку вчених, у цей період руйнується звичний стереотип та відбувається утворення багатьох нових умовних рефлексів. Тому у своїх дослідженнях для характеристики загального стану, здібностей до адаптації у нових умовах існування лоша́т, що виховувались, та тих, що не проходили відповідної підготовки, ми також вибрали період відлучення, як підсумок проведеної нами роботи.

Методика досліджень. Підсисних лоша́т у віці 5-6 днів від народження за методом пар-аналогів поділяли на дослідну і контрольну групи. Молодняк контрольної групи вирощували за прийнятою у кінному заводі технологією, а до лоша́т дослідної групи на протязі підсисного періоду застосовували індивідуальне виховання за розробленою нами схемою. У період відлучення проводили хронометраж поведінки молодняку обох груп. Форми поведінки фіксувались у вигляді так званої “азбуки” поведінки, що складена на основі проведених раніше спостережень за прикладом “азбуки” елементів та актів поведінки тварин, розробленої В.І.Велікжаніним та ін. у лабораторії генетики поведінки тварин ВНДІРГТ [2]. Етограми для індивідуальних хронометражів складені за методикою Бондаря А.А.[1]. Для подальшого аналізу всі фактори поведінки були умовно поділені на “спокійні” та “стурбовані”. До “спокійних” були віднесені дії, пов’язані із споживанням кормів та води: їдять сіно - ЇС, їдять овес - ЇО, п’ють воду - ПВ, п’ють молоко - ПМ та фактори відпочинку: стоять по середині денника - СС, лежать - ЛЖ. До “стурбованих” були віднесені фактори поведінки, які за своїм проявом характеризували стресорний стан лоша́т (очікування повернення матері, інертність чи агресивність): стоять біля дверей - СД, стоять у кутку - СК, ходять - ХД, стрибають на двері – СТД, б’ють у двері – БД. Крім основних облікових елементів поведінки (як “спокійної”, так і “стурбованої”), враховували й інші. Це були поодинокі прояви того чи іншого стану нервової системи (прогризання дерев’яних частин денника, перекочування на спині, іржання, дефекація та уринація та ін.) Дослід проведено у трьох повторностях, на молодняку трьох суміжних років народження (2001-2003 роки), в умовах Стрілецького кінного заводу з усталеною технологією вирощування молодняку.

Результати досліджень. Аналіз матеріалів поведінки лоша́т трьох суміжних років народження показав, що випробування розробленої нами методики індивідуального виховання дало позитивні результати (таблиця). У першу добу після відлучення, яке є одним із критичних періодів в житті коней, молодняк у всіх трьох дослідних групах характеризувався в цілому більш спокійним проявом переходу до нового етапу життя, меншим вираженням різного роду стресорного стану, що негативно позначаються на наступному етапі його виховання і підготовки до спортивного життя.

Так, за три суміжних роки молодняк дослідних груп у першу добу після відлучення мав значно менший вплив фактора відлучення від матерів на їх поведінку. Сумарний час елементів поведінки, що віднесені нами до “спокійних” становив по роках 2001, 2002, 2003 – відповідно 1085,5 хв. 1111,0 хв., 1115,5 хв., або 75,4%, 77,2% та 77,5% від загального часу доби.

1. Зведена етограма поведінки лошат у першу добу після відлучення (тривалість проявлення, хв.)

Вид	Фактор поведінки	Роки								
		2001			2002			2003		
Спокійна поведінка	Стоять на середині денника	К	Д	± до Д	К	Д	± до Д	К	Д	± до Д
		291,5	261,5	-30,0	271,0	258,0	-13,0	296,5	298,0	+1,5
	Їдять сіно	328,0	407,0	+79,0 **	321,5	384,5	+63,0 ***	347,5	391,5	+44,0 *
	Їдять овес	137,0	125,0	-12,0	138,5	145,5	+7,0	133,0	130,5	-2,5
	Лежать	151,0	238,5	+87,5 ***	196,5	239,5	+43,0 **	214,5	230,5	+16,0
	Інше	25,3	53,5		47,9	83,5		38,6	65,0	
	Сума часу	932,8	1085,5		975,4	1111,0		1030,1	1115,5	
Стурбована поведінка	Стоять у кутку	24,5	29,5	+5,0	52,5	28,5	-24,0 **	24,0	28,0	+4,0
	Ходять по деннику	247,5	183,5	-64,0 ***	242,5	141,0	-101,5 ***	135,0	128,5	-6,5
	Стоять біля дверей	175,5	116,5	-59,0 ***	59,5	116,0	+56,5 ***	164,0	145,0	-19,0
	Стрибають на двері	-	-	-	1,0	-	+1,0	-	-	-
	Б'ють у двері	0,9	0,2		-	-	-	-	-	-
	Інше	58,8	23,8		109,1	43,5		86,9	23,0	
	Сума часу	507,2	353,3		464,6	329,0		409,9	324,5	
Всього за добу		1440	1440		1440	1440		1440	1440	

Примітка: К – контрольна група; Д – дослідна група;

* $P < 0,05$; ** $P < 0,01$; *** $P < 0,001$ (за t_d Плехінським).

У контрольних групах цей показник становив 932,8 хв., 975,4 хв., 1030,1 хв., або 64,8%, 67,7 % та 71,5% по відношенню до облікового періоду (1440 хв.). При цьому перевага дослідної групи над контрольною спостерігалась за кількістю витраченого часу на такі елементи, як ЇС (на 79,0 хв., 63,0 хв., 44,0 хв.) та ЛЖ (на 87,5 хв., 43,0 хв., 16,0 хв.). Стабільність переваги молодняку дослідної групи за проявом факторів споживання корму та відпочинку свідчить про вірність вибраних нами напрямів індивідуальної роботи з лошатами молочного періоду.

За кількістю часу, витраченого на прояв факторів “стурбованої” поведінки спостерігається протилежна картина. Лошата контрольних груп, що не виховувались людиною на протязі підсисного періоду, витрачали більше часу облікового періоду на ХД, СД, СТД, БД, тоді як молодняк дослідних груп турбувався менше, а деякі зазначені фактори стурбованої поведінки зовсім не виявляв.

За основними показниками обох видів поведінки (ЇС, ЛЖ, ХД, СД) між лошатами контрольної та дослідної груп різниця була вірогідною.

Висновок. Перша доба після відлучення дійсно відобразила зміни у поведінці лошат в залежності від системи їх виховання у підсисний період. Одержані на протязі трьох суміжних дослідів дані свідчать про те, що моло-

дняк, який цілеспрямовано виховувався, швидше адаптувався до нових умов, більше часу у порівнянні із контролем витрачав на споживання корму та відпочинок Підготовка лошат, на протязі підсисного періоду є першим етапом при формуванні бажаної поведінки коней. Вироблення в них корисних умовних рефлексів (підпорядкованість людині, стриманість) необхідне для подальшого використання, тим більше, що успіх початкового періоду заводського тренінгу коней, як вказують окремі дослідження [3], багатому в чому залежить від умов виховання. А від якості проведення заводського тренінгу багато в чому залежить рівень роботоздатності коней чистокровної верхової породи.

Бібліографічний список

1. Бондарь А.А. Методические рекомендации по изучению и использованию показателей поведения молочного скота для совершенствования технологии содержания. - Х.: НИИ Лесостепи и Полесья УССР. -1989. – С. 6-10.
2. Великжанин В.И. Методические рекомендации по изучению поведения с.-х. животных. – Л., 1975. – С. 10-14.
3. Горелов К.И., Яковлев А.А. Тренинг и испытания верховых лошадей. – М., 1955. – С. 72-73.
4. Этология сельскохозяйственных животных. /Гауптман. Я., Чумлиевски Б., Душек Я., и др.- Под ред. Панова Е.Н.- М.: Колос, 1977 .- С.239-342.
5. Паршутин Г.В., Румянцева Е.Ю. Связь свойств нервной системы с пользовательными качествами лошадей. – М.: ВНИИК,- Т.23.- 1960.-С. 159-168.

В статье приведены результаты изучения поведения молодняка лошадей в первые сутки после отъёма от матерей при использовании разных систем выращивания в подсосный период.

The results of the study on etiological traits of foals in growth period with different systems are presented in the article.

УДК 636.2.084.1.03

ВИКОРИСТАННЯ НАДРЕМОНТНИХ ТЕЛИЦЬ ЧОРНО-РЯБОЇ ПОРОДИ ДЛЯ ОДЕРЖАННЯ ТЕЛЯТ І ВИРОЩУВАННЯ ЇХ ПРИ РІЗНІЙ ТРИВАЛОСТІ ПІДСИСНОГО ПЕРІОДУ

Л.Ф.Муравйов

Інститут тваринництва УААН

Проаналізовано вплив тривалості підсисного періоду на ефективність виробництва якісної яловичини за рахунок використання надремонтних телиць чорно-рябої породи за технологією м'ясного скотарства.

надремонтна телиця, яловичина, порода, технологія, підсис, забійні показники, економічна ефективність

Метою наших досліджень було вивчити і обґрунтувати вплив тривалості підсисного періоду вирощування телят, одержаних від надремонтних